Samassa temetése.

(Saját tudósitónktól.) *Samassa* József egri biboros-érsek a ravatalon fekszik. Már konganak a harangok, gyász borul az egyházra és siratja az ország a nagy, a kiváló és minden izében magyar bibornokot, aki mint egyszerü bevándorolt olasz kézmüves család sarja emelkedett a hierarchia eme magas trónusára.

Samassa nem szeretett, nem is akart politizálni, de politizált mindig amikor azt az érseki kötelessége parancsolta. Azzal dicsekedhetett, hogy Deák Ferenc kedvence volt, aki a nyilvánosság előtt mondta neki:

— Józsi, nemcsak tisztellek és becsüllek, de szeretlek is.

Jó szive elég dokumentum, hogy hat milliót áldozott jótékonyságra és klaszszikus müveltségének halhatatlan emlékei: Róma ősi nyelvén irt gyönyörü, magvas és tömör pásztorleveleinek klasszicitása.

Harmonikus volt élete. Mint tudós, tisztviselő, politikus és főpásztor egy ideának szentelte minden tudását, erejét, munkásságát: — ami egyik pásztorlevelének jelmondata is volt, — *hitet a hazafiságnak.*

(Az utolsó napok.)

Samassa ez év tavaszán kezdett állandóbban gyöngélkedni. Eleinte tett még ott egy-két sétakocsizást, de a kór csakhamar ágybadöntötte. Julius közepe óta már állandóan feküdnie kellett.

Samassa biboros épen négy héttel ezelőtt érte el áldozópapsága 60 éves jubileumát, de gyémántmiséjét nem mutathatta már be.

Halála szép volt: nemes életének összhangzatos záradéka. Folyó hó 8-án ünnepiesen vette fel a szentségeket és papjaitól szép latin beszédben vett érzékeny bucsut.

— Minden erőtökből törekedjetek az önmagatokkal való méltó megelégedésre és az égieket keressétek! — mondta könnyek között.

Hétfőn délben 12 órával halála előtt titkárjával előimádkoztatta magának a másnapi zsolozsmát. Majd 5—6 óra között melegen bucsut vett koadjutorától, Szmrecsányi Lajos érsektől; és orvosát arra kérte, maradjanak vele éjjel is.

Óhajtotta, hogy Nagyboldogasszony ünnepén léphessen át az örökkévalóságba; de az élet ura ugy akarta, hogy a Szent István király alapitotta egri egyház, nagynevü biboros főpapja Szent István király ünnepének első órájában érje meg földi élete végét.

(A ravatal.)

Az érseki rezidencia bejáróját fekete drapériával vonták be és ugyancsak sötét, fekete posztó boritja a lépcsőházat, az első emeletre vezető lépcsőket, a falakat és végig az elsőemeleti folyosót egészen a házi kápolnáig, ahol a ravatal fel van állitva. Nyitott szürke koporsóban fekszik a halott, látható arccal, melyen a halál mitsem változtatott, Olyan, mintha nehéz, mély álomban volna.

Ma déltől kezdve megengedték a közönségnek is a ravatal megtekintését. A temetésre nézve tegnap történt intézkedés, mely szerint *szombaton délelőtt kilenc órakor helyezik el a holttestet a főszékesegyház alatti sirboltban.* A király képviseletében az érkezett jelentés szerint *Pálffy* herceg magyarországi főudvarmagy fog megjelenni, itt lesznek *Zichy* János gróf kultuszminiszter, Eger város országgyülési képviselője, *Náray-Szabó* Sándor államtitkár és még igen sok előkelőség.

A városban az a hir van elterjedve, hogy a *temetési szertartásra a legnagyobb valószinüség szerint egy püspök sem megy el.* A tulajdonképeni ok az, hogy a magyar püspöki kar neheztelt a biborosra. Ennek a haragnak okát abban tudják, hogy amikor Samassa Szmrecsányi Lajost koadjutorává kineveztette, kiadott pásztorlevelében ezt irta: „Széttekintettem, de mást, mint őt, méltónak erre nem találtam.“ E kitétel miatt neheztelnek a püspökök, e miatt nem jöttek el a jubileumra és e miatt maradnak távol a temetésről is.

Samassa az utolsó napokban kibékült a pápai udvarral, amellyel szintén sokáig volt haragban. Feltőnést keltett, hogy a pápa gyors egymásutánban kétszer is küldte áldását.

(Samassa utóda.)

A Samassa érsek halálával megüresedett egri érseki széknek *Szmrecsányi* Lajos, a cum iure successionis kinevezett kuadjutor az örököse, Szmrecsányi bizalmasa volt az elhunyt kardinálisnak, kinek betegsége alatt intézte az egyházmegye ügyeit. Szmrecsányi Lajos 1851 április 26-án született Darócon (Sárosmegye) régi magyar nemesi családból.

A hevesmegyei Kápolna községben kezdte meg kápláni müködését, honnan 1876 julius havában Miskolcra lett áthelyezve. Plébánoshelyettesi minőségében érte az a kitüntetés, hogy főpásztora, Samassa József dr egri érsek, aki akkoriban épen Miskolcon bérmált, 1882-ben udvarába hivta. 1891-ben titkárrá lépett elő a fiatal pap, ki különösen Samassa érseknek bel- és klüföldi utjaiban elválhatatlan kisérője volt. 1893-ban megkapta a kanonoki javadalmat is. Párvy Sándornak távozása után felszentelt egri segédpüspök lett. Érseki koadjutorrá való kinevezése ez idén március 4-én történt meg. Szmrecsányi Lajos az elhunyt biboros utolsó pillanatáig ágya mellett tartózkodott és intézte összes ügyeit.

Elspekulált telkek, megszünt épitkezések.

— Megakadt a munka mindenfelé Szegeden. —

(Saját tudósitónktól.) Szeged épitkezése megbénult az utóbbi időben. Ennek a gyorsan fejlődő, hatalmas városnak, amelyhez évek folyamán büszkén tapadt a „palotás“ melléknév, titáni léptekkel haladó alakulását, emelkedését egyszerre megakasztotta, kettévágta a sanyaru gazdasági helyzet és az ebből folyó pénzválság. Az épitőipar óriási fellendülése, a hatalmas mérveket öltő épitkezési kedv, a reális nagy vállalkozás és a tőke többi produktivitásai, melyek még tavaly is fényes és forgalmas utcákat létesitettek, egy-kettőre az üresen tátongó, pusztuló telektömbökből, amelyek bérpalotákat és házkolosszusokat alakitottak a görnyedező viskókból és teljesen ujjá, ragyogóvá varázsolták a régi árvizmosta Szeged elhagyatott, szomoru helyeit, az idén halódó, erőtelen vonaglásba merültek.

Amerre fordul az ember, ahová néz, ahol csak még remél és kér, onnét mindég az elutasitó kétségbeejtő válasz érkezik: *nincs pénz!* Minden téren, ahol tavaly elevenség, forgalom és jövedelmezőség uralkodott, a jelenlegi nagy pénztelenség miatt meddőség és pangás állott be. Másszor is nehéz volt ugyan pénzt szerezni szegény embernek, mert a hitelnyujtásra vonatkozólag örök idők óta passzol az öreg Rotschildnak a koronák koronázatlan királyának találó megjegyzése: *hitele igazán csak olyan embernek van, akinek nincs szüksége rá.* Bármily paradokszonnak látszik is e mondás, igy volt ez mindég; csak manapság nincs igy, mikoris még annak sincs hitele, kinek nem szükséges a hitel. Ilyen ember pedig egyáltalán nem létezik. A forgó tőkéjét ugyanis mindenki olykép akarja elhelyezni, hogy a rendesnél nagyobb kamatot hozzon, tehát gyakran e cél elérésére a meglevőnél nagyobb tőkére van szüksége az illetőnek. Ergo itt már jelentkezik a hitel szükséglete.

Épen azért nem érezhető sehol oly sulyos hatással a pénzválság káros hatása, mint az épitkezésnél. Akinek bármily kis összegü készpénze volt, azonnal épitkezési fantazmagóriákat táplált magában. Először csak egy ici-pici kis zugtelket vásárolt, valahol a külvárosi névtelen utcákban. Azután az ily módon telektulajdonossá lett „jövendőbeli háziur“, csöppetse tartotta dehoneztálónak nagyobb kölcsönt szerezni, minél kisebb telkére. Ebből a pénzből az ellőbbi telek értékesitésével, — amelynek ára valami szerencsés közintézmény létesitésével, amely véletlenül a zugtelekkel került szemközt feljebb szált, — már egy nagyobb telket vásárolhatott az élelmes spekuláns. Végeredményként néhány év lefolyása után, már két, sőt háromemeletes palota is emelkedett az abszolut semmiből. Tagadhatatlan azonban, hogy a telekspekulációnak akadt jó oldala is. Ezzel karöltve növekedett az épitkezési kedv. És a kiváncsi átutazónak, a csöndes városbarátnak, itt teljesen mindegy az, hogy Szeged utcáit bank-pénzeken épült paloták és bérházak diszitik-e vagy pedig magántulajdont képező épületek.

Miután pedig tavaly novemberben senki nem gondolt arra, hogy tavaszra megérkeznek a nagy hitelmegvonások: azok akik házat, vagy telket vásároltak, megkérték az épitkezési engedélyt. És már elmult a tavasz, bucsuzik a nyár is és az épitkezéseknél még mindig szünetel a munka: *nincs hitel, nincs épitkezés.* Az ember ha a város különböző részein bandukol, itt is, ott is puszta, elhagyott állványok merednek az ég felé és üres telkek tanuskodnak szomoruan a tulajdonosok üres zsebei mellett.

A városi mérnöki hivatalban is lehet találni halomszámra aktákat kiadott épitkezési engedélyekről, amelyeknek boldogtalan tulajdonosai azonban mindezideig nem éltek az engedélylyel. Most pedig vonuljanak fel egymásután a pénzügyi krizis sokat mondó áldozatai: az abbamaradt és meg se kezdett épitkezések.

Szabady Károly szegedi mérnök kért hónapokkal ezelőtt engedélyt a középitészeti tanácstól háromemeletes palota épitésére. A palotát a Liliom-utcába tervezte és az engedély megadását Szabados és Pigniczky névre kérte. Az engedélyt a középitészeti tanács rövidesen meg is adta. A palota felépitése azonban még mindig késik. Papiron megvannak az összes, szépen kicirkalmazott tervek, a palota gyönyörü homlokzata, modern előcsarnoka, kényelmes lakásai. Szóval minden ami egy palotához illik. Csak egy hiányzik hozzá: *a pénz*, avagy a hitel. De ez azután igazán hiányzik, annyira, hogy az engedély dacára még meg se kezdték az épitkezést, pedig nyolcvan koronába került csak az engedély megkapása. Talán majd jövőre, mikor megszünik a pénzválság, emelkedik a szük Liliom-utcában egy szép, háromemeletes hitelre bazirozott palota.

A Szent Háromság-utcában már egész másképen áll az ügy. *Sári* István akart épittetni két emeletes lakóházat. Az engedélyt természetesen ő is megkapta a tervek felülvizsgálása után. Sőt ő már tovább jutott. A Szent Háromság-utcai értékes, nagy telken